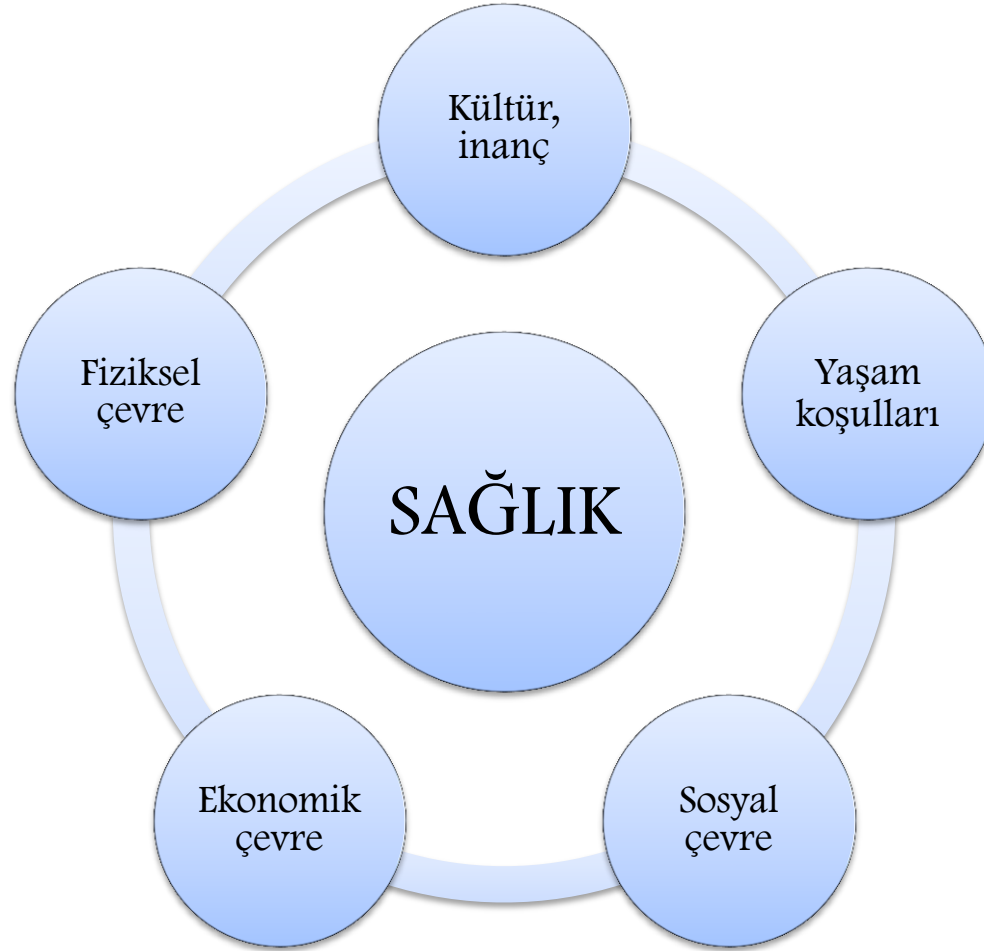

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinde İşyeri Hemşireliği

Prof.Dr.Ayşe Beşer
Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik
Fakültesi
ayse.beser@deu.edu.tr

**Sağlıklı ve güvenli
bir işyeri**

**Bireysel yarar
Devamsızlığı azaltır
Üretkenliği artırır
Moral verir**

Yönetimin
kararlığı
İşçi katılımı
Yazılmış iş
sağlığı ve
güvenliği
programları
İş sağlığı ve
güvenliği komitesi

- ✓ İşyeri risk değerlendirme,
- ✓ Riskleri önleme ve kontrol,
- ✓ İşçi eğitim ve öğretimi,
- ✓ Kayıt tutma,
- ✓ Program izleme ve değerlendirme,
- ✓ Sürekli gelişimdir

**İŞ SAĞLIĞI HİZMETLERİNDE
AMAÇ**

Koruyucu ve tedavi edici hizmetlerle çalışanların sağlıklarını en üst düzeye çıkarmaktır. Bu hizmetler;

- Tanımlama
- Yönetim
- İş kaza ve hastalıkların araştırılması
- İlk yardım
- Sağlığı koruma ve geliştirme
- Güvenlik eğitimi ve Danışmanlığı içerir.

Çalışanların sağlığının korunması
ve geliştirilmesi

Etkin İş Sağlığı Hizmetleri

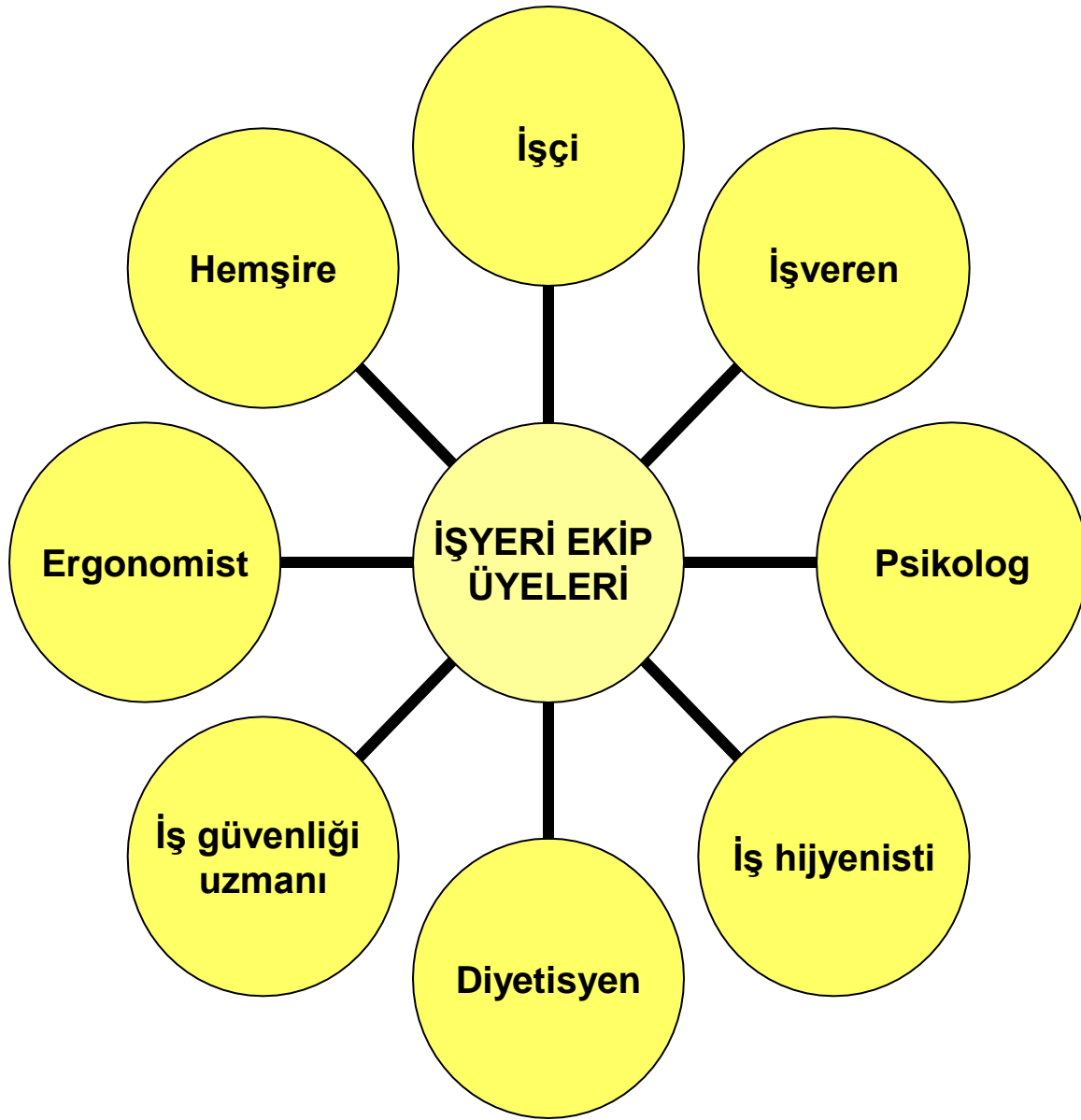
ILO

Ekip
alışması

İş sağlığı
hemşiresi

Avrupa'da işyeri sağlık hizmetlerinin
yönetiminde sağlık profesyonelleri içinde *en*
büyük grubu işyeri hemşireleri
oluşturmakta (WHO,2001)

İŞ SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ

Çalışanların sağlığının geliştirilmesi, korunması, iyileştirilmesi yanında sağlıklı ve güvenilir çalışma ortamının gerçekleştirilmesinde bağımsız hemşirelik tanıları doğrultusunda karar verebilen sağlık personelidir (AAOHN,1999).

Avrupa İş Sağlığı Hemşireleri Birliği

FOHNEU

İş sağlığı hemşireliği, işgücünün iyiliğini, sağlığını, güvenliğini amaçlar.

Bu çalışanların sağlık durumunu değerlendirme, izleme ve geliştirme,

Çalışma çevresi ve çalışma koşullarını iyileştirmeye yönelik stratejiler geliştirmeye başarılıdır.

**İşyeri
hemşiresinin
görevleri**

Sağlığın değerlendirilmesi
Meslek hastalıkları ve iş kazalarının
önlenmesi ve bakımı
İşe bağlı olmayan hastalık ve kazaların
önlenmesi ve bakımı
Danışmanlık hizmeti
Sağlık Eğitimi
İş sağlığıyla ilgili toplumsal yapı ile işbirliği
Çalışma ortamının değerlendirilmesi
İşyeri hemşireliği hizmetlerinin kayıt
sistemine geçirilmesi
İşyeri hemşireliği araştırmaları yapma

- Çalışanların sağlığının değerlendirilmesi

İşe giriş muayenelerinde sağlığın değerlendirilmesi

Periyodik sağlık değerlendirmeleri

Kronik hastalıklı çalışanın değerlendirilmesi

İşe geri dönüşde çalışanın değerlendirilmesi

Emekliliğe hazırlanan çalışanın değerlendirilmesi

- **Danışmanlık hizmeti**

İşçi ve işverene kaynak kişi olarak hizmet etme

İşçiye işi, kendisi veya ailesinin gereksinim duyduğu konularda danışmanlık yapma

Emeklilik öncesi dönemlerde çalışana ve ailesine emeklilik döneminin planlanmasında yardımcı olma

İş sağlığı hemşireliği uygulama alanlarında kaynak kişi olarak hizmet etme

- **Sağlık Eğitimi**

Eğitim programı geliştirme, yurütme ve değerlendirme

İş kazaları ve meslek hastalıklarından korunma

İlk yardım uygulamaları

Sağlıklı yaşam biçimini geliştirmeye yönelik, beslenme, egzersiz, stres yönetimi, sigara, alkol v.s. zararlı alışkanlıklar

Öğrencilerin uygulamalarında rol modeli olarak hizmet etme

- İş sağlığıyla ilgili toplumsal yapı ile işbirliği
- Çalışma ortamının değerlendirilmesi
- İşyeri hemşireliği hizmetlerinin kayıt sistemine geçirilmesi

- **İşyeri hemşireliği araştırmaları yapma**

Araştırmaları planlanma ve yürütme

Araştırma sonuçlarını paylaşma

Kendi uygulamalarında araştırma sonuçlarını kullanma

Araştırmaların planlanması ve yürütülmesinde iş sağlığı ekibinin diğer üyeleriyle işbirliği yapma

Araştırmaların gerçekleştirilmesinde işçi ve işverenlerin haklarını koruma

İş Sağlığı Hemşireliği Uygulama Standartları

- Değerlendirme
- Hemşirelik tanısı
- Hedef geliştirme
- Planlama
- Uygulama
- Değerlendirme
- Kaynakların yönetimi
- Mesleki gelişme

Dünya'da İş Sağlığı Hemşireliği

1895, Amerika

1913, İngiltere

1917, Boston

1942, Amerikan Endüstri Hemşireleri Derneği

ICOH~SCOHN~1966~1969

Dünya Geneline İş Sağlığı
Hemşireliği
(31 ülke)

Temel Eğitim

Mezuniyet sonrası
kurslar

- Ülkelerin %85 'inde ulusal birlikler
İş sağlığı ve güvenliği eğitimi (sürekli eğitim,
uzaktan öğrenim,
- Sertifika programı (14)
- Uluslar arası sertifika programı(1 1)

İş sağlığı hemşiresi

Sağlık danışmanı

Danışman

Yönetici hemşire

İş sağlığı uzmanı

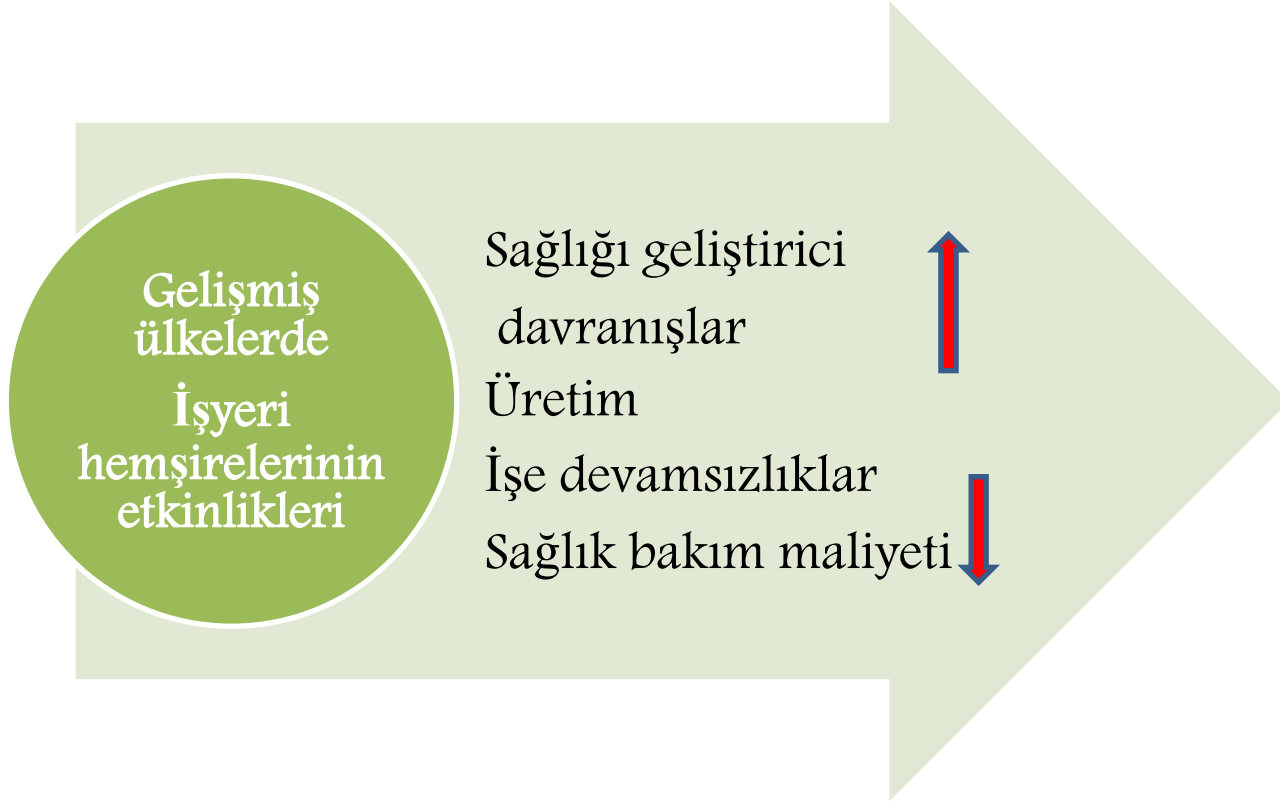
ICOH~SCOHN~2000

İşyeri hekiminin denetimi altında
yaralanmalarda, hastalıklarda bakım

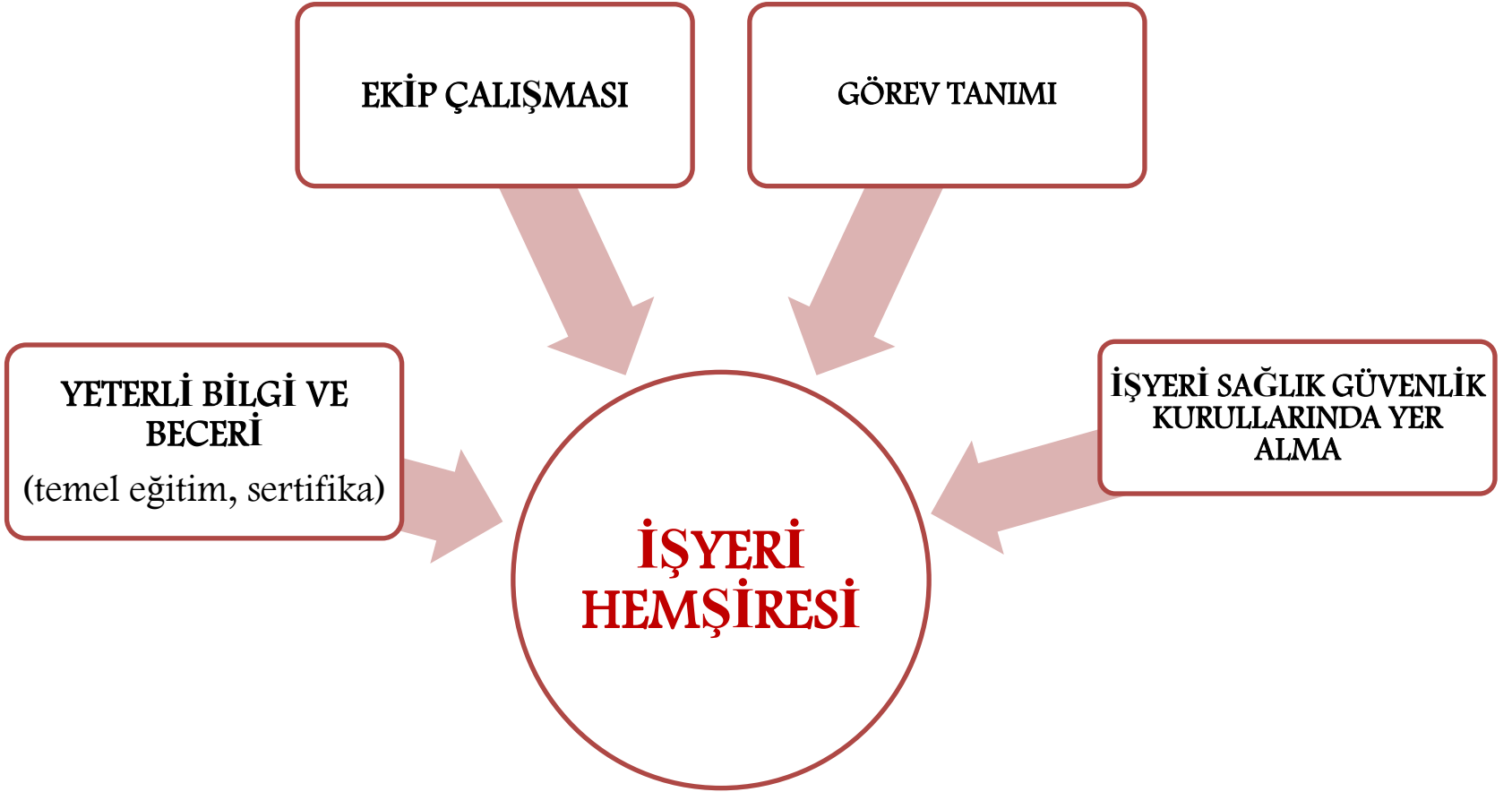

Koruyucu hizmetlerin bağımsız sunumu
Vaka yönetimi
Ergonomik değerlendirmeler

Ayrıca, ULUSAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YASAL MEVZUATLARI PROFESYONEL UYGULAMALARINI DESTEKLEMekte VE İŞ SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ UYGULAMALARI İÇİN PROFESYONEL EĞİTİMİ GEREKLİ KILMAKTADIR.

Denniston et al.2005, Lahiri et al.2005,
Luiza et al.2007).

İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine yönelik işyeri hemşirelerin girişimleri

İş Kazalarının Önlenmesi

GİRİŞİM

- Eğitim (iş sağlığı güvenliği)
- Gözlem
- İlk yardım
- İşbirliği

ENGEL

- Zaman
- İzin verilmemesi

İşyerinde Risk Faktörlerinin Saptanması

GİRİŞİM

- Gözlem (2gün/hf)
- Periyodik muayene
- Danışmanlık

ENGEL

- Etkinliklere katılmada söz hakkının olmaması,
- İzin verilmemesi

İşyeri Sağlık Taramaları

GİRİŞİM

- İşe girişte, periyodik muayeneler
- Kronik hastaların izlemleri, erken tanı çalışmaları

ENGEL

- İzin verilmemesi
- Yapılanların gösterilmemesi

Mesleki Hastalıkların Önlenmesi

GİRİŞİM

- Sağlık eğitimi
- Periyodik muayenelere katılım
- Toz ölçümü
- Ergonomi eğitimi
- Sektörlerarası işbirliği

ENGEL

- İş sağlığı ve güvenliği kurullarında yer almadıkları için sorunlara yönelik öneri getirememeye

İşyeri Stres Faktörleri

GİRİŞİM

- Geri bildirim verme, öfke kontrolü
- Stresle baş etme,
- Sigarayı bırakmaya yönelik bireysel danışmanlık, grup eğitimi.

ENGEL

Belirtilmemiş

Sağlığı Koruma Geliştirme

GİRİŞİM

- Beslenme
- Obezite
- Sigara bıraktırma
- Kalp sağlığı
- Ofis çalıŐanlarına ergonomik eğitimler , BaęıŐıklama

ENGEL

Belirtilmemiş

Hemşirelik Kayıtları

GİRİŞİM

- Tanılama sistemi
- Mevcut kayıt sisteminde ayrı bir hemşirelik bölümü

ENGEL

Yok

Olağanıüstü durumlar

GİRİŞİM

- Yılda bir kez deprem ve yangın ve bina boşaltma tatbikatı, ilk yardım eğitimi

ENGEL

- Yok

Noriko ve ark. (2004)

Deneyimlerinin az olması,
Hemşirelik becerilerinin
yeterli olmaması,
İşyerlerinde iş sağlığı
Profesyonelleri arasındaki
destek yetersizliğinden,
Gelişim için yeterince fırsat
sağlanamamasından ve
Kurumdan kaynaklanan
faktörler

ÜLKEMİZDE İŞ SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ

YASAL DURUMU

EĞİTİMİ

ÖRGÜTLENME

YASAL DURUMU

- 1971, 1475 sayılı iş kanunu “işyeri hekimlerinin çalışma şartları ile görev ve yetkileri hakkındaki yönetmelik, Madde 9

2003,4857 sayılı kanun “işyeri sağlık birimleri ve işyeri hekimlerinin görevleri ile çalışma usul ve esasları hakkındaki yönetmelik”

İşyeri hemşiresinin tanımı (madde 4)

Görevlendirilmesi (madde 7)

Nitelikleri (madde 27)

Sertifikalandırılması (madde 28)

Sertifikalandırmadan sorumlu komisyon (madde 29)

Görevleri (madde 30)

15.08.2009 resmi gazete, “ İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik”

İşyeri sağlık ve güvenlik birimi

Bir hekim

Bir iş güvenliği uzmanı

Gerektiğinde diğer personel

YÖNETMELİK

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

İŞYERİ HEKİMİ VE DİĞER SAĞLIK PERSONELİNİN GÖREV, YETKİ,

SORUMLULUK VE EĞİTİMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevli işyeri hekimlerinin ve diğer sağlık personelinin nitelikleri, belgelendirilmeleri, eğitimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yer alan işyerleri ile eğitim kurumlarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30 uncu, 9/1/1985 tarihli ve 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 ve 12 nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen:

a) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

b) Diğer sağlık personeli: İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevlendirilmek üzere Bakanlıkça belgelendirilmiş hemşire, sağlık memuru, acil tıp teknisyeni ve çevre sağlığı teknisyeni diplomasına sahip olan kişiler ile Bakanlıkça verilen işyeri hemşireliği belgesine sahip kişileri,

Madde 5

Ç~ Tam süreli işyeri hekimi görevlendirilen işyerlerinde, diğer sağlık personeli görevlendirilmesi zorunlu değildir.

- Diğer sağlık personelinin nitelikleri ve görevlendirilmeleri
- Diğer sağlık personeli belgesi
- Diğer sağlık personelinin görevleri
- Diğer sağlık personelinin yetkileri
- Diğer sağlık personelinin yükümlölükleri
- Diğer sağlık personelinin belgelendirilmesi

Diğer sağlık personelinin görevleri

MADDE 16 – (1) Diğer sağlık personeli işyeri hekimi ile birlikte çalışır.

(2) Diğer sağlık personelinin görevleri aşağıda belirtilmiştir:

- a) İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin planlanması, değerlendirilmesi, izlenmesi ve yönlendirilmesinde işyeri hekimi ile birlikte çalışmak, veri toplamak ve gerekli kayıtları tutmak.
- b) alışanların sağlık ve çalışma öykülerini işe giriş/periodyk muayene formuna yazmak ve işyeri hekimi tarafından yapılan muayene sırasında hekime yardımcı olmak.
- c) zel politika gerektiren grupların takip edilmesi ve gerekli sağlık muayenelerinin yaptırılmasını sağlamak.
- ) İlk yardım hizmetlerinin organizasyonu ve yürütümünde işyeri hekimi ile birlikte çalışmak.
- d) alışanların sağlık eğitiminde görev almak.
- e) İşyeri bina ve eklentilerinin genel hijyen şartlarının sürekli izlenip denetlemede işyeri hekimiyle birlikte çalışmak.
- f) İşyeri hekimince verilecek iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili diğer görevleri yürütmek.
- g) İşyerinde görevli çalışan temsilcisi ve destek elemanlarının çalışmalarına destek sağlamak ve bu kişilerle işbirliği yapmak.

Diğer sağlık personelinin yetkileri

MADDE 17 – (1) İşyerinde görevli diğer sağlık personelinin yetkileri aşağıda belirtilmiştir:

- a) Görevi gereği işyerinin bütün bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda inceleme ve araştırma yapmak, gerekli bilgi ve belgelere ulaşmak ve çalışanlarla görüşmek.
 - b) Görevinin gerektirdiği konularda işveren ve işyeri hekiminin bilgisi dâhilinde ilgili kurum ve kuruluşlarla işyerinin iç düzenlemelerine uygun olarak işbirliği yapmak.
- (2) Tam süreli iş sözleşmesi ile görevlendirilen diğer sağlık personeli, çalıştığı işyeri ile ilgili mesleki gelişmelerini sağlamaya yönelik eğitim, seminer ve panel gibi organizasyonlara katılma hakkına sahiptir. Bu gibi organizasyonlarda geçen sürelerden bir yıl içerisinde toplam beş iş günü kadarı çalışma süresinden sayılır ve bu süreler sebebiyle diğer sağlık personelinin ücretinden herhangi bir kesinti yapılamaz.

19 Nisan 2011 Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

19 Nisan 2011 SALI

Resmî Gazete

Sayı : 27910

YÖNETMELİK

Sağlık Bakanlığından:

HEMŞİRELİK YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK

YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 - 8/3/2010 tarihli ve 27515 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hemşirelik Yönetmeliğinin 7 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(3) Uzmanlık alanı ile ilgili kapsamlı sağlık değerlendirmeleri yapar. Hemşirelik bakımını planlar, uygular ve yönetir. Bakımda istenen hedeflere ulaşamaması durumunda, yeni stratejiler geliştirir.

(4) Hastalara uygulanan tıbbi tanı ve tedavi işlemlerine ilişkin karşılaşılan kritik durumlarda, uygun kararın verilmesinde hemşirelere danışmanlık yapar, meslekî gelişimleri açısından hemşirelere yardımcı olur.

(5) Hasta ve ailesinin eğitimini planlar. Hastaları, bakım ve tedavi yöntemleri ile olası yan etkileri hakkında bilgilendirir. Hastaların güncel ve güvenilir sağlık bilgisine ulaşmasını sağlar.

(6) Uzmanlık alanı ile ilgili ve etik konularda kişi, kurum ve kuruluşlara danışmanlık ve bilirlirlik yapar. Çalıştığı kurumda araştırmalarla ilgili etik komitede görev alabilir.”

MADDE 2 - Aynı Yönetmeliğın eki Ek-1’den sonra gelmek üzere ektaki Ek-2 “Çalışılan Birim/Servis/Ünite/Alanlara Göre Hemşirelerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” ile Ek-3 “Hemşirelik Girişimleri Listesi” eklenmiştir.

MADDE 3 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 - Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

4) İş Sağlığı Hemşiresi

Görev yetki ve sorumlulukları

Hemşirelerin genel görev, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra;

a) Çalışma ortamı ile ilgili sorunların saptanmasında ve önceliklerin belirlenmesi konusunda diğer iş sağlığı hizmet ekibi üyeleri ile birlikte çalışmalar yürütür.

b) Sağlıklı ve güvenli bir işyeri sağlamak için, işverenin de katılımını sağlayarak gözlem yapar ve çalışan sağlığını tehdit eden riskleri saptar.

c) İşçi ve ailelerinin sağlık sorunlarını çözmede, gereksinimlerini karşılamada onlara rehberlik eder.

ç) İşyeri çalışanlarının sosyo-demografik, öz/soy geçmiş özellikleri, çalışma yaşamı ile ilgili özellikleri sağlık düzeyleri hakkında bilgi toplar ve bunların kayıtlarını tutar.

d) Çalıştığı işyerinde yapılan iş, iş süreçleri ve yönetim özellikleri ile ilgili bilgi toplayarak çalışanın sağlığını olumsuz etkileyebilecek tehlike ve riskleri belirler. Yapılan işin niteliğine göre işe giriş ve periyodik muayeneleri işyeri hekimi ile birlikte planlar ve yapar. Elde edilen verilerle hasta ve sağlam bireyleri ayırarak, herhangi bir hastalık semptomu gösterenleri daha ileri bir tetkik ve tedavi için sevk eder.

e) İşyeri ortamının etkisi ile oluşan sağlık sorunlarında alınacak önlemler konusunda öneride bulunur ve bu önerilerin uygulanmasını sağlar.

f) Çalışanların hastaneye sevk işlemlerini sağlar, tedavisini izler ve rehabilitasyon hizmetlerine katılır.

g) İşyeri sağlık birimine başvuranların sağlık muayenelerinin yapılmasına yardım eder, hekim tarafından reçete edilen ilaçları uygular.

ğ) İşe bağlı olan ya da olmayan kazaların önlenmesi için diğer iş sağlığı hizmet ekibi üyeleri ile birlikte koordineli çalışır.

h) Meslek hastalıklarının önlenmesi, tedavisi ve izlemi ile ilgili hemşirelik girişimlerini planlar, uygular ve değerlendirir.

ı) Çalışanların ruh sağlığını koruma ve geliştirmeye yönelik sağlık programları düzenler.

i) Beslenme ve kilo kontrolü, düzenli egzersiz, Stres yönetimi, Sigara bırakma gibi sağlık davranışlarını geliştirmeye yönelik olarak sağlığı geliştirme programları planlar, uygular ve değerlendirir.

j) İşyerinde oluşan küçük yaralanma ve hastalıklarda ilk müdahaleyi yapar, İşyerinin özelliğine göre uygun ilk yardım ünitesini ve malzemelerinin teminini ve kullanıma hazır olmasını sağlar.

- k) İşyerinde çalışanlardan ilk yardım grubu oluşturur ve bu gruba ilk yardım anında yapılacaklar konusunda eğitim verir.
- l) Çevre koşullarının düzeltilmesi için diğer ekip üyeleri ile işbirliği yapar, çevrede zararlı olabilecek maddelerden numune alır, çalışma çevresinde sağlığı bozan faktörleri saptar ve gerekli önlemleri alır.
- m) İşyerinde çalışan kronik hastalıklı bireylerin bakımı ile ilgili hemşirelik girişimlerini planlar, uygular ve değerlendirir.
- n) İş sağlığı ve iş güvenliği bilincinin geliştirilmesi konusunda ilgili birimlerle iş birliği halinde çalışmalar yapar.
- o) İşyerine bağlı kreş ve anaokulunun sağlık kontrolünü yapar.
- ö) İşyeri yemekhanesinde görev alan personele kişisel hijyen, mutfak hijyeni ve besinlerin satın alınmaları, saklanmaları, işleme, işlendikten sonra saklama konularında sağlık eğitimlerini planlar, yürütür ve denetler.
- p) İşyeri sağlık güvenlik kurullarının etkin üyesi olarak toplantılara katılır.
- r) İşyeri sağlık biriminin çalışmaları ile ilgili istatistikleri oluşturur ve ilgili birimlere rapor eder.
- s) Çalışanların sağlık sorunlarının belirlenmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesine yönelik konularda araştırmalar planlar, sonuçlarını raporlandırır.
- ş) Sağlık merkezinde kütüphane oluşturulmasını destekler.
- t) İş yerinde çalışan gebe ve emzikli kadınların izlenmesi ve zararlı maddelerden korunması için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlar.
- u) Çalışmalarında etik ilkeleri gözetir ve çalışanın haklarını korur.
- ü) İş sağlığı hemşiresi olmak isteyen öğrenci hemşirelerin uygulama eğitimlerini destekler.

EĞİTİMİ

HYO

Teorik 6 saat

Uygulama 22.5 saat

Beşer,2001

İŞHEMDER

Teorik 3.2+1.5 saat

Uygulama 10.8+1.5 saat

Ortak iş sağlığı hemşireliği ders programı önerisi

(konu,saat, uygulama, değerlendirme,yöntemler)

Esin,Emiroğlu,
Aksayan,Beşer,2008)

DEÜ

HEF

- Seçmeli iş sağlığı hemşireliği dersi
- Yüksek Lisans
- Doktora programı

ÖRGÜTLENME

- Ulusal İş Sağlığı ve İşyeri Hemşireliği Sempozyumu
- İşyeri Hemşireliği Komisyonu (HASAK)

İşyeri hemşireliğine yönelik

TASLAK YÖNETMELİK

(THD başkanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Müdür
Yardımcısı, ilgili öğretim üyeleri)

İŞ SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ DERNEĞİ

İş Sağlığı Hemşireliği Derneği ; 2003 yılında Ulusal düzeyde İş sağlığı hemşireliğinde standardizasyonun sağlanması ve işyeri hemşireliği uygulamalarının geliştirilmesini sağlamak amacıyla KOCAELİ ilinde kurulmuştur.

FAALİYETLERİMİZ

- Sempozyum –Uluslararası,2003
- Yönetmelik Çalışmaları
- Kurslar~Sağlığı Geliştirme
- İş Sağlığı Acil Hemşirelik Uygulamaları
- Panel
- Sertifika (80 hemşire)

FOHNEU

Federation of Occupational Health Nurses within the European Union -

Est.1993

SAĞLIKLI ÇALIŞANLAR VE SAĞLIKLI
ÇALIŞMA ORTAMLARI DİLEĞİYLE